

19/2670-30 - Høringssvar fra Riksantikvaren på Høring - forslag til reviderte statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen - via regjeringen.no

Vårt saksnummer: 19/2670-30

Høring: Høring - forslag til reviderte statlige planretningslinjer for
differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen

Levert: 13.10.2020 08:38:19

Svartype:

Gruppering av høringsinstanser: Annen offentlig etat

Avsender: Riksantikvaren

Kontaktperson: Leidulf Mydland

Kontakt e-post: kj@ra.no

Vi viser til høring av forslag til reviderte statlige planretningslinjer for strandsonen.

Arealplaner utarbeidet etter plan- og bygningsloven er etter Riksantikvarens syn det viktigste verktøyet for å ivareta hensyn i strandsonen, herunder kulturmiljø. Slike prosesser gir også, i tillegg til offentlige instanser, allmennheten mulighet til å medvirke. Det er en utfordring at tap av verneverdig bebyggelse i strandsonen har i dag høyest tapsprosent når det gjelder kulturminner. Å åpne for ny bruk av naust og sjøhus, fortrinnsvis til ulike næringsformål og allmenntilleggsformål, kan motvirke dette tapet og samtidig ivareta hensynet til allmenhetens ferdsel og tilgang til strandsonen.

Departementet ber om høringsinstansene syn på to punkter; om endringene i reviderte statlige planretningslinjer for strandsonen er klargjørende og vil øke forståelsen av differensieringen i retningslinjene mellom pressområder og spredt bebygde strøk, og om endringene øker lokal handlefrihet samtidig som man ivaretar natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Riksantikvaren har ingen merknader til disse punktene.

Arealplaner viktig verktøy

Formålet med SPR for strandsonen er å ivareta natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser, og unngå uheldig utbygging langs sjøen. Arealplanlegging er etter vårt syn et viktig og sentralt

verktøy i dette arbeidet. Prosessene knyttet til utarbeiding av arealplaner, involverer både offentlige instanser, som kulturminneforvaltningen, og gir også mulighet for aktiv medvirkning fra allmennheten. At dette understrekes i retningslinjene, er bra.

Vern av kulturmiljø gjennom ny bruk av verneverdig bebyggelse

Samtidig ser vi at forslaget til reviderte SPR ikke i tilstrekkelig grad tar opp i seg problemstillinger knyttet til ivaretagelse av kulturminner og kulturmiljøer i strandsonen. Vern gjennom bruk er et av kulturminneforvaltningens hovedvirkemidler for å sikre at kulturarven blir ivaretatt for fremtiden, og i kystområdene er dette en særlig utfordring.

Gjennom mange år har Riksantikvaren foretatt en kartlegging av tapet av verneverdig bebyggelse i Norge gjennom miljøovervåkingsprogrammet «tap av verneverdig bebyggelse». Mens man tidligere så at det var et betydelig tap av bygninger knyttet til landbrukssektoren, ser vi nå at det er bygninger som knytter seg til fiske og sjøfart som har høyest tapsprosent, over 6,8 i perioden 2016-2020 (NIKU rapport). I denne kartleggingen ser vi at naust, sjøhus og saltebuer som ligger i strandsonene er den bygningskategori hvor tapet er størst.

Hovedgrunnen er at bygningene har gått ut av bruk, og at de derfor i liten grad vedlikeholdes. Naust og sjøhus som har fått ny funksjon er derimot blitt tatt vare på og således bevart.

Riksantikvaren har innhentet informasjon om hvordan naust og sjøhus blir ivaretatt i kommunal, fylkeskommunal forvaltning og hvordan fylkesmennene har praktisert gjeldende retningslinjer. Gjennomgående ser vi at forvaltningen, uavhengig av i hvilken sone bygningen ligger, har praktisert gjeldende retningslinjer meget strengt, og i liten eller ingen grad er det åpnet for ny bruk av naust og sjøhus.

I de sakene vi har sett på er det i all hovedsak hensynene til friluftsliv og naturmiljøet som er ivaretatt, og søknader om bruksendring er avslått – dette på tross av at formålet med SPR også er å ivareta kulturmiljø.

Vi har forståelse for at man ønsker å ha en relativt streng praksis hva gjelder å ivareta hensynet til friluftsliv og allemannsretten, men ser at dette samtidig kan få uønskete konsekvenser for bevaring av kulturmiljø. Med begrunnelse i hensynet til kulturmiljø bør det i større grad kunne åpnes for bruksendring, fortrinnsvis til ulike næringsformål og allmenntillegge formål, som samtidig ivaretar hensynet til allmenhetens ferdsel og tilgang til strandsonen.

Riksantikvaren vil derfor anmode om at man i bestemmelsene, særskilt knyttet til sone 2 og 3, åpner for at det i større grad kan gis tillatelse til bruksendring. Dette må skje i nært samarbeid mellom lokale arealmyndigheter og regionale kulturmiljømyndigheter. Som vilkår for bruksendring vil det kunne stilles krav som sikrer allmenne miljø- og

friluftsjnteresser samtidig som hensynet til en hensiktsmessig bevaring av naustene og sjøhusene blir ivaretatt.

Vi vil samtidig anbefale at retningslinjene omtaler at nye bygg som oppføres ved eller nær bevart bebyggelse i strandsonen, herunder naust og sjøhus, bør gis en utforming som i større grad enn i dag forankres i den lokale, historiske byggeskikken, og dermed viderefører de stedeane kvalitetene.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.